

Mândru

DE MARAMUREȘ

„voivod”
ȘTRIFUNDĂ

În 1945, «Congresul Poporului din Maramureș» a încercat să alipească județul nostru la Ucraina Subcarpatică. Dacă un primar înțelept n-ar fi strigat: «Mama este una și aceasta este România», astăzi probabil am fi vorbi ucraineană și am trece în România pe bază de viză. Gavrilă Mihali Ștrifundă a schimbat istoria Maramureșului, demonstrând că maramureșenii sunt oameni curajoși, de onoare și, mai ales, patrioți.

După Banat și Moldova, Maramureșul a fost a treia provincie aflată în pericol de a fi smulsă din trupul României. Deși eliberat de sub horthyști de Armata a 4-a română, sovieticii au introdus și aici un regim de ocupație, numind ca prefect un avocat ucrainean, Ivan Odoviciuc. Reprezentantul Comisiei Aliate de Control, generalul Zaharascenko s-a instalat la Sighet și a aprobat cererile ucrainelor îndreptate către Stalin, care solicita alipirea Maramureșului la Ucraina Subcarpatică.

Cererea era susținută și de presa pro-sovietică, așa că, în scurt timp s-a creat un adevărat curent de opinie, tot mai vehement și tot mai insistent, care dorea dezlipirea Maramureșului din Patria-mamă. Amenințați de o nouă stăpânire străină, maramureșenii au pregătit în 5 martie o adunare la Sighet.

CEREREA COMITETULUI
JUDEȚEAN CĂTRE STALIN

În ziarul «democrat» Poporul, din 7 februarie 1945, apare scris cu litere de-o șchioapă, pe prima pagină: «Trăiască unirea Maramureșului cu Uniunea Sovietică» și cererea comitetului județean a poporului din Maramureș către mareșalului Stalin în care, populația pro-rusă se plângea de «cotropirea» românilor și își exprimau fidelitatea față de «prea-iubitul părinte»: «Privirea noastră am îndreptat-o întotdeauna numai spre Răsărit, căci de acolo am așteptat eliberarea și mântuirea. Poporul nostru de veci dorește să se unească cu poporul ucrainean de dincolo de Tisa».

Fiecare comunitate și-a trimis învățătorii și preoții. Iar în centrul manifestării se afla primarul Borșei, Gavrilă Mihali Ștrifundă, care cerea demiterea lui Odoviciuc, anularea cererii abuzive de alipire a Maramureșului și U.R.S.S. și numirea unui prefect român.

Când primarului Borșei i se cere să contrasemneze cererea de alipire a Maramureșului la URSS, post factum, Mihali răspunde că nu el, ci comunitatea trebuie să decidă pe ce drum vrea să meargă; iar ca să afle răspunsul, să vină duminică când borșenii se vor pronunța. La „referendum” borșenii au spus „NU”, iar Mihali i-a susținut. Se spune că, la auzul cuvintelor lui Ștrifundă, delegatul «Congresului Poporului din Maramureș», care a venit să dea «vestea bună» a alipirii la U.R.S.S. ar fi răspuns că: «Dacă Borșa nu vrea să adere, dacă vă încăpățânați, nici nu e nevoie. Ne putem uni și fără Borșa. Dar vom pune granița la Valea Hotarului, vom ridica un zid înalt și atunci veți muri aici sufocați, izolați în munți, fără legături cu nimeni”. Primarul nu credea în referendumuri organizate pe timp de război! Și adunarea borșenilor nu numai că a răspuns NU alipirii la URSS, dar a și cerut conducere românească pentru Maramureș. Amenințările delegaților «Congresului comitetelor poporului» veniți la adunare, nu i-a frânt, ci dimpotrivă. Primarul a organizat câteva mii de voluntari, unii mai tineri au fost instruiți să poarte arme, ceilalți în detașamente pedestre și de cavalerie, alții însărcinați cu aprovizionarea, și peste o săptămână au plecat din Borșa spre Sighet, la începutul lui martie, să rezolve problema.

Potrivit studiilor legate de rezistența armată anticomunistă din România: «celor din Borșa li s-au adăugat ranii din satele de pe văile Izei și Vișeuului. Celor din Borșa li s-au adăugat țărani din satele de pe văile Izei și Vișeuului. În fruntea coloanei, călare, mergea Gavrilă Mihali-Ștrifundă. La Dragomirești, coloana s-a oprit și a fost trimisă o

„În primul rând nu cred că toți maramureșenii au hotărât să adere la Ucraina Subcarpatică. Și apoi, dacă atâta amar de veacuri n-am pierit și am stat aici neclintii ca munții care ne înconjoară, nici de acum încolo nu vom pieri! Dacă veți înălța un zid la Valea Hotarului credeți că ne veți despărți de ceilalți frați? Nu! Nu cred! Borșa-i mare, borșenii-s mulți! Voința noastră-i și mai mare, avem atâta tărie și voință, încât vom străpunge pietrosul și tot vom ajunge la mama noastră, România. Pruncul nu poate fi despărțit de la sânul mamei sale. Mama este una, și aceasta e România!”

Gavrilă Mihali Ștrifundă

delegație din trei membri care să discute cu reprezentanții Comisiei Aliate de Control și ai Comandamentului sovietic. Răspunsul a fost negativ. Ștrifundă cu borșenii lui înarmați au evitat conflictul deschis și s-au întors. Ceilalți au mers până la Vadu Izei, unde podul era aruncat în aer de ungurii în retragere. Acolo, oamenii lui Odoviciuc, în uniforme sovietice, au deschis foc de arme de pe malul opus. Au căzut câțiva români. Au început arestările. Se urmărea prinderea conducătorilor. Gavrilă Mihali-Ștrifundă, s-a dus la Cluj, unde a reușit să ajungă la Petru Groza și să-i înmâneze un memoriu». În 7 aprilie 1954, Odoviciuc a fost destituit și s-a refugiat în Ucraina. Dar a început totodată urmărirea și arestarea celor care au participat la mișcarea pentru integritatea țării. Unii s-au refugiat în munți, alții s-au ascuns în podul unor case. Pentru a-l sili să se predea și pe conducătorul mișcării, Gavrilă Mihali Ștrifundă, securitatea i-a arestat băiatul, student la Cluj. În pușcărie, fiul lui Ștrifundă s-a îmbolnăvit de TBC, și în 1948 a decedat. În aceeași perioadă, printr-un șiretlic, a reușit să fie prins și Gavrilă Mihali Ștrifundă

„Pruncul nu poate fi despărțit de la sânul mamei sale. Mama este una, și aceasta e România!”

„Mergând pe drum ori lucrând, zi și-atunci: «Doamne, ajută! Doamne, iartă-mă!». Nu-i voie să întrerupem rugăciunea. Minte noastră să fie în cer, mintea noastră să fie la Dumnezeu. Dumnezeu e aproape de noi. Tot ce ne înconjoară ne vorbește de Dumnezeu”.

Serafim Man

SERAFIM MAN, duhovnicul lui Nicolae Steinhardt

Părintele Serafim Man s-a născut în data de 27 noiembrie 1935, în localitatea Boiereni, județul Maramureș, în apropiere de Mănăstirea Rohia. La numai 17 ani, simte chemarea credinței și intră ca frate în Mănăstirea Rohia. După trei ani de ucenicie, în 20 iulie 1955, va fi tuns în monahism, primind numele Serafim. În primăvara anului 1957, părintele Serafim Man este hirotonit ierodiacon, iar mai apoi, ieromonah. În 1949, din cauza decretului 410, este nevoit să părăsească mănăstirea și, până în 1971, să slujească preot prin satele din jur. În 1973, devine stareț al mănăstirii.

În acea perioadă, ajunge aici Nicolae Steinhardt, la recomandarea filozofului Constantin Noica, care, după ce a vizitat mănăstirea, îl anunță pe Steinhardt că: „și-am găsit locul”. Pentru că era fost deținut politic și evreu convertit la creștinism, Steinhardt fusese refuzat de mai multe mănăstiri. Părintele Serafim Man l-a primit însă cu dragoste creștinească și a acceptat să-l tundă în monahism.

Numai că, tocmai atunci, “Părintele Serafim Man”, scrie Nicolae Steinhardt în “Autobiografia” sa, “s-a îmbolnăvit foarte grav și a fost internat în stare aproape disperată la un spital din Cluj. De acolo, din ce în ce mai bolnav, a venit, în august 1980, la Rohia, numai ca să mă călugărească pe mine, potrivit făgăduinței ce-mi făcuse”. Pe atunci, doctorii îi spuneau că mai are de trăit ceasuri, nu zile. Iar el s-a rugat Mântuitorului: “Dacă mai am ceva de lucrat aici, lasă-mă în viață, dacă nu, ia-mă la Tine!”. S-a rugat mereu pentru iertare de păcate și vindecare. Iar Dumnezeu îl ține și astăzi. Ca să ne învețe lecția iubirii, a credinței și a speranței. Părintele spune cu orice ocazie că trebuie să ne rugăm într-una: „Mergând pe drum ori lucrând, zi și-atunci: «Doamne, ajută! Doamne, iartă-mă!». Nu-i voie

să întrerupem rugăciunea. Minte noastră să fie în cer, mintea noastră să fie la Dumnezeu. Dumnezeu e aproape de noi. Tot ce ne înconjoară ne vorbește de Dumnezeu”

În calitate de stareț, pe lângă activitatea duhovnicească, părintele Serafim s-a ostenit și în vederea întăririi materiale a mănăstirii, întărind clădirile acesteia și zidind altele de folos; în vremea sa a fost zidită “Casa cu Paraclis”, “Casa Poetului” și “Altarul de vară”.

De-a lungul vieții sale, părintele Serafim Man a publicat mai multe cărți de folos duhovnicesc, dintre care le amintim pe următoarele: “Mănăstirea Rohia” (Cluj-Napoca, 1989), “Livada duhovnicească” (Cluj-Napoca, 1990), “Adevăruri trăite. Învățăături folositoare” (Baia Mare, 1993), “Buchet de pilde și învățăături creștine pentru tineri” (Baia Mare, 1995), “Crâmpeie de propovăduire din amvonul Rohiei” (Baia Mare, 1996), “Meditații duhovnicești” (Baia Mare, 2002), “Viața și Acatistul Sfântului Serafim de Sarov” (Baia Mare, 2004), “Rugăciunea domnească Tatăl nostru. Tâlcuire” (Baia Mare, 2007), precum și mai multe predici și omilii, în revistele teologice.

Este unul dintre duhovnicii cu har ai Maramureșului, căutat de oameni de rând sau celebri, inclusiv de președintele Traian Băsescu. A fost duhovnicul părintelui Nicolae Steinhardt și, în mod miraculos, prin credință și nădejde a reușit să învingă greutățile vremurilor și să lupte cu cancerul.

GRIGORE LEȘE, muzicianul de geniu

Spune că nu-i rapsod și e iritat când i se spune maestru. Se prezintă simplu, Grigore Leșe. De fapt, numele lui nu mai are nevoie astăzi de nicio explicație după virgulă.

„La 20 de ani iubeam muzica, la 40 tot așa, iar la 58, tot cu muzica mă stâmpăr”...

Dacă ar fi să-l definești cu un singur cuvânt, n-ai ști cum să-i spui. „Singurul care abordează scenic doina”, „muzicianul Grigore Leșe”, „promotorul culturii tradiționale Grigore Leșe”, sau simplu, genialul Grigore Leșe. Și omul de cultură Grigore Leșe, o meserie pentru care astăzi, e nevoie de mare curaj. Cartea lui de vizită nu încapă într-o revistă întregă.

Grigore Leșe s-a născut în satul Stoiceni din Țara Lăpușului, la 20 februarie 1954. Studiază fagotul la Academia de Muzică “Gheorghe Dima”. În 2003 obține titlul de Doctor în Muzică cu calificativul Summa cum Laudae.

Este Doctor Honoris Causa al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad. Predă cursul de etnomuzicologie la Facultatea de Litere a Universității București. Realizează seria de televiziune La porțile cerului (TVR Cultural), pentru care primește în 2007 cel mai important premiu din presa românească - MARELE PREMIU al A.P.T.R. - precum și numeroase premii naționale și internaționale. Realizează emisiunile „Drumurile lui Leșe” la Radio România Actualități și „Lumea și muzica tradițională” la Radio România Cultural. A avut concerte și spectacole în toată lumea. Este singurul artist care abordează scenic doina, gen muzical inclus în Patrimoniul Mondial UNESCO.

Nefiind adeptul înregistrărilor și nefăcând muzică pentru a se îmbogăți, Grigore Leșe nu are un material discografic numeros: „Cântec pastoral” (1996), „Cântece de Cătănie” (2000), „Hori” (2003), „Horile Vieții” și „Așteptând Crăciunul” (2004).

În anul 2010, Radio France i-a editat un CD pentru piața internațională, iar anul trecut i-au apărut pe piață două materiale discografice inedite: „Grigore Leșe și Aromânii Fârșeroși din Cogeașlac” și „De dragoste, de război, de moarte, de unul singur”. Muzica i-a „astâmpărat” sufletul toată viața: „La 20 de ani iubeam muzica, la 40 tot așa, iar la 58, tot cu muzica mă stâmpăr”, mărturisește muzicianul.

Păi, dacă horesc, e pentru că Dumnezeu mi-o dat glasul ăsta. Fiindcă între voce și glas e o diferență: vocea ți-o «faci» la școală, dar cu glasul te naști. Apăi, ori ai glas, ori n-ai! Mie Dumnezeu mi-o dat glas și îi mulțumesc prin ceea ce fac. Îi aduc mulțumire de câte ori am ocazia, îi mulțumesc pentru că pot hori!

Grigore Leșe

„Horitul este o răbufnire și totodată o terapie a sufletului pe care țăranul și-o aplică singur. Așa se explică faptul că textele sunt lungi, repetitive, ele nu stau sub tirania sfârșitului. Pentru oamenii locului, ca de altfel și pentru mine, horitul este o necesitate”. „Am noroc că știu cânta/ Că-mi astâmpăr inima”.

CHIMIA, brandul Colegiului Național „Vasile Lucaciu”

Nicolae TEREMTUȘ

Deschizător de drumuri în excelența în chimie a fost cu mai mulți zeci de ani în urmă, actualul Colegiu Național „Gh. Șincai”, care a avut o catedră de chimie foarte bună, respectiv dascăli buni, dar și elevi ce au obținut rezultate în competițiile școlare. A fost perioada romantică a rezultatelor ce au urmat. După Revoluție, liceele băimărene s-au aliniat cerințelor unui învățământ al nivel de UE. Evident că nu toate unitățile de învățământ au reușit să facă pasul spre marea performanță, dar liceele din centrul Băii Mari, mai ales, au ajuns puncte de reper pentru un învățământ de foarte bună calitate. Între aceste licee, actualul Colegiu Național „Vasile Lucaciu”, ocupă un loc special, un onorant loc unu într-un clasament neoficial al rezultatelor de excepție. Regina rezultatelor a fost și este încă, chimia. Dar și matematica, astronomia și astrofizica, fizica. Rezultatele de la chimie, rezultatele deosebite, au venit datorită unui dascăl excepțional, profesor de chimie, acel tip de profesor care este dedicat materiei pe care o predă, pentru care totul începe și se termină cu chimia. Zoița Berinde a fost cea care a adus rezultatele deosebite pentru liceul băimărean, dar și pentru Baia Mare, Maramureș.

Mihai Prună
a câștigat locul întâi la clasa a XI-a, dar a obținut și calificarea între primii 20 de buni chimiști, lotul largit al României pentru Olimpiada Internațională din acest an.

Colegiul din Baia Mare este cel mai bun liceu din Maramureș și unul dintre cele mai bune din țară.

În jurul ei au rămas mai mulți profesori care au pus și ei câte o cărămidă la rezultate excepționale. Dar chimia succesului a fost dozat și oferit copiilor de către Zoița Berinde. Mulți ani director adjunct la liceu, dascălul băimărean este în momentul de față conferențiar doctor la Universitatea de Nord din Baia Mare. Din 1995 face parte din Comisia Națională de organizare a Olimpiadei de Chimie la nivel național, iar datorită rezultatelor elevilor pe care i-a îndrumat, în 2006 și în acest an, Olimpiada de Chimie, faza națională s-a desfășurat în Baia Mare. Pentru un oraș de provincie, perceput ca un oraș minier, sunt realizări deosebite. Pe de-altă parte, și rezultatele din urmă cu mai multe decenii au adus Olimpiada națională în municipiul de pe Săsar. Dacă nu greșim a fost organizată de cinci ori, cu mențiunea cu ultimele două sunt rezultatul rezultatelor elevilor îndrumați de **Zoița Berinde**.

Aceste ultime ediții au o particularitate. În ultimii zece ani, la nivel național și internațional a crescut gradul de dificultate al concursurilor, iar Olimpiadele s-au diversificat și ele, devenind mai multe, mai interesante, o evoluție care a arătat spre ce se merge, la modul general. Ultimul olimpic al Colegiului este **Mihai Prună**, cel care în urmă cu ceva săptămâni a câștigat locul întâi la clasa a XI-a, dar a obținut și calificarea între primii 20 de buni chimiști, lotul largit al României pentru Olimpiada Internațională din acest an. Mihai Prună a fost al zecelea și în buna tradiție a Colegiului se așteaptă ca să obțină o calificare în lotul ce va reprezenta România la „internațională”. Vă prezentăm câteva date și cifre care arată de ce „Vasile Lucaciu” este un brand al

În ultimii paisprezece ani, Colegiul băimărean a dominat, prin performanță și rezultate la Olimpiadele școlare naționale și Olimpiadele internaționale, „piața” chimiei naționale. În Baia Mare, la Colegiul Național „Vasile Lucaciu”, în ultimii 14 ani au ajuns mai multe medalii de aur în competițiile școlare internaționale și zeci de medalii de aur, argint și bronz la competiții interne și internaționale. Dar nimic nu este întâmplător...

chimiei românești, al orașului, al Maramureșului, un lot de copii și profesori excepționali cu care ne mândrim, sau ar trebui să ne mândrim. Din anul 1983 au fost 95 de participări la concursurile școlare naționale și internaționale, care au adus 91 de premii întâi, doi, trei și mențiuni. Din 1998, a început dominația „chimiștilor” de la „Vasile Lucaciu” prin **Mihai Grecu**, din lipsă de spațiu nu putem să îi trecem chiar pe toți elevii care au luat premii. Mihai Grecu a câștigat bronz și aur la edițiile din 1998 și 1999 ale Olimpiadei Internaționale de Chimie. După Grecu a urmat **Vlad Pușcașu**, singurul elev român care are șase medalii la Olimpiadele Internaționale de Chimie. Trei de aur și trei de argint. Trebuie menționat că el a fost și primul elev român care a putut participa la Olimpiadă din clasa a noua. Mihai Grecu sau până la el erau admiși doar elevii din a XI-a și a XII-a. Între 2006 și 2009, Vlad Pușcașu a câștigat cam tot ce se putea câștiga. Din 2011 a început Mihai Prună să aducă medalii și rezultate foarte bune pentru Colegiul băimărean. În acest an, Prună a obținut și un premiu special pentru cea mai bună lucrare teoretică la Olimpiada națională desfășurată în Baia Mare. Între 1998 și 2008, elevii de la „Vasile Lucaciu” au adus și zece premii întâi la Concursul Național de Chimie CD Nenișescu, din București, un concurs care este mai dificil ca Olimpiada. Foștii elevi de aur a Colegiului sunt oameni super calificați, Grecu a terminat la Standford cu două licențe (chimie și management) a scris până acum două cărți de specialitate și a lucrat și lucrează în zonele de performanță. Vlad Pușcașu este student la MIT în SUA, iar Mihai Prună se pregătește.

În 11 mai se împlinesc 32 de ani de la moartea lui Vida Geza, cel considerat și astăzi „cel mai mare sculptor modern al Maramureșului. Vida Geza trăiește și azi în amintirile și monumentele Maramureșului.

VIDA GHEZA, dalta eternității

În urmă cu 99 de ani se naștea, în Baia Mare, „cel mai mare sculptor modern al Maramureșului”. Al optulea copil al familiei Iosif și Rozalia Vida, Gheza [Geza]. Urmează școala primară și patru clase gimnaziale la Liceul „Gheorghe Șincai” din Baia Mare. Apoi, între 1928-1931 lucrează ca grădinar, paznic, salahor, muncitor de pădure. Frecventează atelierul de pictură care aparținea lui Martin Katz, Sarolta Kahán, Lidia Agricola și era îndrumat de maestrul Alexandru Ziffer.

În 1932 sculptează: Cosașul, Dabinușca, Femeia cu găleată, Răscoala, Țărancă cu greblă. În noiembrie, gazeta Bányai Lapok publică, sub titlul „Un nou talent”, prima cronică despre Vida Gheza. În 1937 se constituie o nouă societate a artiștilor băimăreni în a cărei conducere este cooptat și Vida Gheza. Prima expoziție de grup, în 22 august, are loc în sala festivă a hotelului „Ștefan” din Baia Mare. Expune lucrările: Miner, Țăran legat de stâlp. Țăran la interogatoriu. În octombrie, împreună cu un grup de voluntari, părăsește țara pentru a lua parte la războiul civil din Spania. Luptă timp de doi ani în Brigăzile Internaționale, pe fronturile de la Madrid, Guadalajara, Andaluzia, Aragon, Catalonia. Cade prizonier în lagărul de la Saint-Cyprien, apoi în cel de la Gurs. Colaborează la ziarele Libertate și Azi și mâine, scoase în lagăr. Lucrează gravuri în linoleum, acuarele și sculptură: Horia, Cloșca și Crișan. Între 1940-1941 este transferat în lagărul de la Argellés sur Mer, apoi la muncă forțată în Germania, de unde fugă la Baia Mare.

Un an mai târziu intră prin concurs la Academia de belle-arte din Budapesta și studiază cu profesorul Bári Jenő. Pe timpul verii este concentrat într-un detașament de muncă forțată pentru români, la Seini.

În 1945 Vida Gheza se înrolează ca voluntar în armata română, pe frontul antihitlerist și luptă până la sfârșitul războiului, în Cehoslovacia. În 1949, Ministerul Artelor și Informațiilor îl premiază pe Vida Gheza împreună cu Al. Ciucurencu, Marcela Cordescu, Gheorghe Șaru, Ștefan Szönyi. Participă la numeroase expoziții în țară (Baia Mare, Cluj, București) colective și personale, și în străinătate (Moscova, Veneția, Budapesta, Leningrad, Cairo, Alexandria, Damasc, Sofia, Paris, Belgrad, Bologna, Londra, Torino, Brno, Roma, Haga, Copenhaga). Cioplește: Stup de albine, Minerii (relief), Femeie împovărată, Miner cu sapa. Tot în această perioadă realizează Obeliscul Eliberării, cu un relief în bronz, amplasat în centrul vechi al orașului Baia Mare. În 1953 i se decernează Premiul de stat pentru altorelieful Pinteia Grigore judecând un boier. În 1956 Realizează Monumentul minerului, ridicat la Baia Mare, în centrul nou al orașului. I se acordă titlul de Maestru emerit al artei. Continuă seria expozițiilor, premiilor și lucrărilor de valoare. Se stinge din viață la Baia Mare, în 11 mai 1980.

Mândru
DE MARAMUREȘ

„În sculptura lui Vida, simplificarea, prescurtarea, stilizarea echivalează cu condensarea de forță expresivă. Deși în lemn, statuile lui Vida îndeplinesc condițiile bolovanului, care prăvălit din munte, ajunge la poale intact... Barda lui Vida degajă formele de viață interioară și de comportament social ale urmașilor lui Horia. Înțelege dinlăuntru, ei ni se revelează ca stăpâniți de siguranța pleneră a firii și a clasei care urcă scara istoriei, de solidaritatea cu pământul, cu clasa lor și cu viitorul. Iar fiecare dintre aceste figuri ieșită din barda care modelează trunchiul de copac vorbește totodată despre artist. Totul e aici atât de viguros, de concentrat, de sobru și, în același timp, atât de năvalnic și de pasionat, încât parcă auzim unealta mușcând din carnea lemnului, parcă auzim zvâcnitul inimii lui Vida care poartă mâna creatoare.”

Eugen Schileru
Contemporanul, nr. 11, 21 mar. 1958, p. 6.

Poarta maramureșeană este unul dintre cele mai de pret simboluri ale acestor locuri. Nici stăpânirile străine, nici vremurile, nici greutățile istoriei n-au putut să înghită acest simbol care capătă mereu noi sensuri.

„Arcurile de triumf” ale voievozilor maramureșeni

Orice maramureșean e un voievod. O demonstrează spiritul și o demonstrează porțile înalte și falnice care le străjuiesc gospodăria. Construite în general pe trei stâlpi și un „fruntar” (pragul de sus al porții) din lemn de stejar, având „hăizașul” (acoperișul) șindreluit, porțile din această zonă au fost comparate adesea cu veritabile „arcuri de triumf”, pe sub care țărani treceau cu demnitate, mândri de originea lor nemeșească. Salba de porți monumentale e mărturia vie a unei vieți încărcate de tumulturile istoriei: în perioada feudală, din rândul obștelor maramureșene s-a ridicat o clasă de cneji, care periodic își alegea voievodul; puterea și privilegiile nobililor au fost atent fragmentate și distribuite unui număr din ce în ce mai mare de familii. Secole de-a rândul, această castă (de proporții obștești) a rezistat încercărilor de lichidare a privilegiilor. În secolul XVIII, acest ținut avea cei mai mulți nobili raportați la numărul populației. Circa 15.000 de nemeși, cei mai mulți descendenți ai vechilor familii cneziale românești locale. Și, numai nemeșii aveau privilegiul să-și ridice porți înalte în fața gospodăriilor, în timp

ce oamenii simpli nu aveau dreptul decât la vranițe (confectionate din pari montați paralel pe o ramă dreptunghiulară și cu o diagonală, pentru a-i fixa, și care se deschidea într-o parte). Nistor Francisc scria în 1977: „Atașamentul localnicilor față de aceste valoroase construcții, cu atât de profunde rădăcini în tradițiile de cultură și artă, cât și în istoria social-politică a Maramureșului este ilustrat de faptul că până azi s-a păstrat obiceiul de a categorisi gospodării după porți. Până și azi, când întrebăm de vreun sătean de-al lor, oamenii bătrâni îți indică «poarta» de la casa unde locuiește acela, formularea semnificând cinstirea pe care i-o acordă”.

Construcția și structura porților denotă o credință profundă, încărcată de simboluri.

Stâlpii de porți sunt expresia marilor mituri din cultura noastră populară. Motivele sculptate în lemn au, fiecare, semnificația lor bogată

Funia răsucită reprezintă infinitul, necuprinsul, dar și legătura dintre cer și pământ.

Soarele, simbolul Dumnezeirii, este „dătător de viață”. El vede tot, știe tot și mai presus de toate, știe adevărul.

Arborele vieții simbolizează viața veșnică, tinerețea fără bătrânețe.

Figurile antropomorfe sculptate în stâlpii porților aveau rolul de a proteja casa, gospodăria, de forțele Răului.

În viziunea populară, stâlpul porții este pragul dintre un spațiu neutru și unul sacru, cel al gospodăriei. Tocmai din aceste considerente, motivele cu rol protector sunt plasate aici, pe acest hotar simbolic.

Cel mai longeviv festival din țară

Povestea festivalului datinilor din Sighet a început în 1968, în plin regim comunist, cu un concert de colinde în fața membrilor Biroului Județean de Partid și ai Consiliului Popular. Un an mai târziu, evenimentul a primit un nume „inofensiv” pentru regimul roșu Festivalul datinilor și obiceiurilor laice de iarnă. În prima etapă a avut loc un concert de colinde în sala Studio din Sighetu Marmăției, pentru ca, a doua zi, alături de colindători și carele alegorice să „invadeze” străzile municipiului. După a treia ediție, a fost eliminată din denumire formula de „datini laice”, iar evenimentul s-a numit simplu Festivalul datinilor de iarnă. Cu fiecare an, manifestarea a devenit un punct tot mai important pentru păstrarea folclorului și tradițiilor maramureșene și, încet, a depășit pragul de sărbătoare locală. Din 2003, festivalul a fost inclus în rândul Festivalurilor Internaționale, prin Organizația Internațională pentru Folclor, afiliată UNESCO.

Părintele festivalurilor cu tradiție

„Festivalul datinilor de iarnă”, Muzeul Țărâncii Române, „Tânjaua” de la Hoteni. Sunt doar câteva dintre evenimentele și obiectivele unice care se leagă de numele lui Nicoară Timiș. Născut în Borșa, având în sânge dragostea de folclor și patriotismul local, a fost, întreaga viață, un apărător al identității județului. A ales să lucreze la Casa de Creație a Maramureșului, instituție de promovare și valorificare a culturii populare, dar și a celei culte. A preluat instituția ca director, în plin regim comunist, și a reușit să treacă de ochiul vigilent al cenzurii, valori perene ale zonei.

Lui i se datorează lansarea „Festivalului de datini și obiceiuri de iarnă” din Sighetu Marmăției, tot el a fost inițiatorul „Tânjelei” de la Hoteni ori al „Sânzienelor” din Borșa natală, al „Târgului Cepelor”. Tot lui i se datorează deschiderea unui muzeu unic: „Muzeul țărâncii române” din Dragomirești.

Nicoară Timiș. Sau omul care și-a asumat rolul de păstrător al tradițiilor și folclorului autentic. De numele lui se leagă cele mai importante și longevive festivaluri din județ.

Povestea și festivalul cepelor

Legenda spune că în Asuaj, în urma cu mai bine de un secol, era organizat un târg de fete, unde acestea nu erau bineînțeles vândute, ci... măritate. În fiecare an, de Ziua Crucii, la „locul târgului”, cum îi spuneau țărani, se adunau fii din toată zona Codrului, pentru a admira portul popular, podoabele tradiționale, cepele, purtate cu mândrie de către fete pe frunte, precum și dansul câmpenesc. La vremea aceea era o sărbătoare foarte mare și totodată o ocazie unică, în care holteii de-nsurat își puteau întâlni aleasa inimii. Târgul a fost reînviat de Nicoară Timiș.

Muzeul Țărâncii Române din Maramureș

Muzeul Țărâncii Române din Maramureș, din Dragomirești, s-a deschis la 21 aprilie 2001. Casa în care se află acest muzeu a fost construită în anii 1720-1721, din lemn de molid rotund, fiind cea mai veche construcție din lemn de pe întreaga Vale a Izei. Muzeul Țărâncii Române din Maramureș, datorită specificității lui, este unic în România. El adună într-un spațiu limitat valori materiale care constituie adevărate dovezi ale existenței noastre în acest spațiu legendar, este una din instituțiile care oferă posibilitatea de a veni în contact cu trecutul.

Parcul Național Munții Maramureșului, cel mai mare din țară

Partea de nord a țării este o zonă binecuvântată. Maramureșul, țara cu cinci țări are de toate, de la frumusețe, la bogăție, de la munte la șes, de la aur la plumb, de la domnițe la feți frumoși. Poveștile Maramureșului sunt unice, așa cum este și portul popular, sau muzica, așa cum sunt horinca sau tradiția. Maramureșenii sunt oameni aspri, drepti, hotărâți, cinstiți, frumoși. Munții Maramureșului sunt precum oamenii. Drepti, frumoși...

Nicolae TEREMTUȘ

În 2005 s-a înființat aria protejată Munții Maramureșului cu statutul de Parc Natural. Conform legislației în vigoare, ariile protejate de interes național sunt fie parcuri naturale, fie parcuri naționale. Altfel spus, este o arie protejată unde se conservă peisajul.

Dacă mergem mai în amănuntul definiției, o arie protejată are ca obiectiv principal interacțiunea în mod armonios a omului cu natura. Asta înseamnă că sunt protejate speciile de animale, flora și tot ce este viu, sunt conservate tradițiile, sunt încurajate tradițiile și practicile tradiționale. Revenind la cifre și date, Parcul Natural Munții Maramureșului are o suprafață de 133.154 de hectare. Parcul cuprinde masivul muntos Munții Maramureșului împreună cu intravilanul a două orașe (Vișeu de Sus și Borșa) și opt comune. Ca o particularitate, această arie protejată are în componență și frontiera României cu Ucraina, sau ultima frontieră a spațiului Schengen.

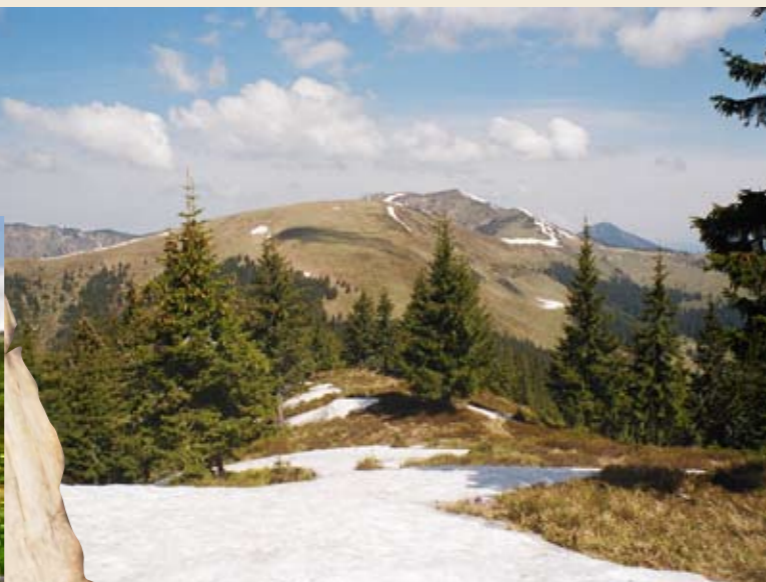
„Suntem cel mai mare Parc Natural din țară. Avem multe atracții care fac diferența cu alte arii protejate. Deosebită este rezervația de Cocoși de mesteacăn. În interiorul Parcului este o altă arie protejată, mai mică, aflată sub această protecție de mult timp înainte de înființarea Parcului. Ea a fost declarată rezervație pentru populațiile de cocoși de mesteacăn. Zona se numește Cornul Nedeii. Aici este zona în care se mai găsește cocoș de mesteacăn. Pentru acest aspect a fost înființat și situl Natura 2000. Mai este ca și atracție

turistică Mocănița, apoi rezervația naturală Poiana cu Narcise, zona lacului Vindereu, o altă arie protejată cu mult înainte de înființarea Parcului, mai avem o altă astfel de arie: stâncăriile de la Sălhoi Zâmbroslavele”, ne-a declarat administratorul Parcului Cătălina Bogdan.

În acest parc lucrează 12 persoane care trebuie să administreze, să protejeze peste 130 de mii de hectare, într-o zonă muntoasă, care are, spre frontiera cu Ucraina, probabil printre puținele păduri sălbatice din țară. Administrarea unui asemenea Parc presupune menținerea starea de conservare a ariei protejate. Este protejată bio-diversitatea (plante, animale, habitate), sunt promovate activitățile de turism în concordanță cu normele de ecologie și protecție a mediului. Un Parc Natural este împărțit în trei zone. Prima zonă este cea a intravilanului aferent localităților care fac parte din acest parc. Această zonă se numește zona de dezvoltare durabilă (aici se poate construi, se pot realiza investiții cu respectarea legislației specifice), a doua zonă este de management durabil, care este o zonă tampon între partea de intravilan și a treia zonă care este o zonă de protecție integrală. În a treia zonă nu se taie nimic, nu se vânează, nu au loc activități turistice decât în anumite condiții, fiind permise doar activități de cercetare științifică. În Parcul Natural Munții Maramureșului zona de protecție integrală are peste 18 mii de hectare.

Pe lângă cocoșul de mesteacăn și cel de munte avem urs, lup, râs, pisică sălbatică, multe specii de lilieci, avem 121 de specii de păsări, sunt 41 de specii de mamifere, 24 de specii de pești, 15 specii de amfibieni (broaște) și șapte specii de reptile. Pe lângă acestea sunt 127 de specii de fluturi. Avem și specii mai deosebite de plante, flori, respectiv Lingurea, Papucul Doamnei, Crinul de pădure, avem câteva specii de plante carnivore și multe alte specii. O altă particularitate ar fi menținerea arhitecturii tradiționale. Avem un set de reguli arhitecturale care trebuie respectate”.

Cătălina Bogdan

Casa familiei Pipa din Tisa, comuna Bocicioiu Mare reprezintă un veritabil muzeu. Valoarea impresionantă a colecției este dublată de o atmosferă mai mult decât plăcută, care te întâmpină încă de la poartă. Între rondurile de flori, câteva statui stau așezate pe socluri discrete. Undeva în dreapta, într-un șopron, sunt aranjate piese de mobilier țărănesc vechi. Toate exponatele provin numai din comunele județului Maramureș.

Statuile lui Pipaș

Printre statuile aflate în colecția Pipaș se numără un bust al lui Eminescu, lucrare de Oscar Han, «Omul Noptii» și «Pui de vrabie», opere realizate de Vida Gheza (cea de a doua lucrare achiziționată din ultima expoziție a sculptorului), «Babele» lui Ion Vlasiu, «Mater-nitate», «Nud în repaus» și un «Portret» având-o ca autor pe Vera Barkoczi, alte sculpturi de Jalea, Emil Mereanu și Vasile Năstăsescu.

Pipaș din Tisa, muzeul pasiunii pentru tradiții și frumos

Muzeul Pipaș cuprinde alte câteva colecții impresionante: monede din diferite perioade (romane, transilvănene din perioada medievală, moderne); timbre românești dintre care cele mai vechi datează din vremea domniei lui Carol I, fotografii dinaintea primului război mondial, ilustrate din perioada interbelică și o colecție de «ex-libris».

Pentru cele mai multe opere de artă au fost oferite la schimb covoare maramureșene, vopsite în culori naturale. Pe lângă impresionanta colecție de statui, familia Pipaș deține peste 60 de desene ale lui Marcel Chirnoagă, achiziționate începând cu 1980. O serie de 17 desene prezintă viziunea artistului asupra «Apocalipsei». În alte lucrări, Chirnoagă ironizează regimul comunist, dar și pe cel actual: una dintre lucrări îl reprezintă pe Ceaușescu având capul scobit și construind în jurul său un zid de capete pătrate. Numeroase alte desene în tuș îi au ca autori pe Vasile Kazar, Vida Gheza, Octav Grigorescu, Mircea Dumitrescu, Nicolae Toma, Ștefan Dumitrescu, Traian Brădean și George Apostu.

De mai bine de două decenii, familia Pipaș colecționează și dantele, astfel că, în prezent colecția a ajuns la peste 2000 de exponate: rochii de dantelă de Bruxelles, umbrele de soare, pălării, mănuși și dantele de mari dimensiuni pentru decorații interioare. O mare parte a dantelelor a fost obținută de la negustorii evrei din Sighet, care aveau relații în apusul Europei, altele provin din penitenciarul din Sighet, unde erau produse de deținuți.

Bucătăria familiei Pipaș păstrează aceeași atmosferă de muzeu, aici fiind expuse obiecte care au aparținut

clasei nobiliare: vase de aramă de diferite dimensiuni, produse în urmă cu două secole, ceramică din primul război mondial, un set de farfurii austriece din ceramică smălțuită, o farfurie tot din ceramică smălțuită cu o reprezentare a regelui Carol al II-lea al României, pentru care o femeie, în proprietatea căreia s-a aflat farfuria, a fost dusă de trei ori la postul de jandarmi. Mai trebuie amintite numeroasele icoane pe lemn și pe sticlă, obiecte de cult, pendule, mojar și rășnițe, o mulțime de obiecte de porțelan, trei candelabre austriece produse în secolul al XIX-lea, diferite alte obiecte din lemn, metal sau sticlă, unele cu o vechime apreciabilă.

În ultimii cinci ani, echipa de rugby din Baia Mare a dominat campionatul intern, dar și competițiile internaționale ce se desfășoară în Europa Centrală și de Est (ECE). Patru titluri de campioni, cupe ale României și ale ECE, definesc, într-un mod sec, traiectoria unei echipe de sportivi excepționali.

CSM Știința Baia Mare, regina rugby-ului românesc

Nicolae TEREMTUȘ

Echipa a fost construită din nimic, din cenușa unei echipe ce s-a stins în urmă cu ceva ani. Dirijorul, cel care a atras spre acest sport tot ce se putea într-un moment în care sorții hotărâseră că rugby-ul în Baia Mare nu are nici un viitor, a fost și este Călin Matei, președintele clubului.

Fost sportiv de performanță, politician abil, demnitar al județului în funcții de decizie, Călin Matei a decis, într-o zi de vară frumoasă, că rugbiul trebuie să revină în Baia Mare printre sporturile de echipă care pot oferi un pic de mai bine, băimărenilor. La acea vreme nu se gândea cu voce tare la rezultate deosebite. În taințele ascunse ale unui suflet mare precum un eseu la poarta echipelor bucureștene, Matei a gândit o echipă care să lupte pentru trofee, titluri și tot ceea ce aduce gloria. Bun pedagog, bun manager, președintele clubului a atras oameni cu bani spre un sport, în aparență dur, dar nobil, mai degrabă bărbătesc, dar și atenția autorităților.

Rugby-ul este un sport scump, este un sport de echipă ce are 40 de persoane, cu antrenori și staff-ul tehnic și medical. Este un sport în care recompensele materiale sunt de zece ori mai mici ca în fotbalul obișnuit. Cu toate acestea, echipa din Baia Mare a rezistat presiunilor de tot felul și a adus bucuria titlurilor de campioni naționali, an de an. Dominația sportivă a rugbiștilor băimăreni nu a fost explicată, deoarece excelența nu o poți explica de pe margine. Constați că echipa campioană este cea mai bună, că a câștigat fiecare meci în urma unor eforturi deosebite și cam atât. De aici, din Baia Mare, lucrurile se văd mai nuanțat. Antrenorii, Eugen Apjok și Vasile Lucaci, au știut să mențină echilibrul printre sportivii CSM Știința, au acumulat experiență și

au ridicat ștacheta undeva unde se va ajunge cu greu. Conducerea clubului, sponsorii fac eforturi notabile pentru ca lor, sportivilor, să nu le lipsească condițiile de antrenament, dar nici recompensele pentru titlurile care au ticsit vitrina cu trofee din biroul președintelui clubului. Călin Matei și antrenorii au reușit, de asemenea să mențină echipa în Baia Mare. Plecările au fost puține, dar au venit spre nordul țării jucători importanți, jucători de lot național și două transferuri din străinătate, din Fiji și Noua Zeelandă.

Ce poți să mai spui despre o echipă care a câștigat aproape totul în ultimii patru-cinci ani. Superlativul sunt, parcă, de prisos. Ei sunt campionii noștri, ai Maramureșului și ne mândrim cu ei. De mai multe săptămâni a început noua ediție a campionatului național. În trei etape avem tot atâtea victorii, dar mai este mult până la final. În acest an competițional obiectivele sunt clare, ferme și realizabile. Titlul și Cupa vor trebui să vină din nou în Baia Mare, locul unde s-au obișnuit, locul în care sunt prețuite tot mai mult. CSM Știința crește și copiii și juniorii, are un viitor tot mai sigur, devine un sport de atenție generală datorită eforturilor echipei, antrenorilor și președintelui. UN tot unitar, un brand pentru sportul maramureșean. Nu va fi ușor, echipele din campionat, contracandidatele la titlu s-au întărit, au băgat sume imense de bani, față de băimăreni, și vor să rupă noua tradiție care nouă ne place. Al naibii de mult!

Eugen APJOK
Vasile LUCACI

Dumitru GRIGORESCU
Marius PERIDE

Ștefan SZÖKE
Petre HOLOVACS

Staff tehnic

Omenia poartă halat alb

Pe vremuri i se spunea „secția rinichilor artificiali”. În termeni medicali se numește Centrul de Nefrologie și Hemodializă al Spitalului Județean Baia Mare, condus cu dăruire de medicul șef Daniela Pricop.

Medicul șef Daniela Pricop conduce Centrul de Nefrologie și Hemodializă al Spitalului Județean Baia Mare. Spune simplu, cu modestia specifică oamenilor mari, că ceea ce face este viața ei. Acest lucru îl pot confirma și bolnavii pe care îi îngrijește și care îi sunt un fel de familie: “Pentru cine n-a auzit niciodată de hemodializă, pot spune pe scurt că este vorba de aparate despre care pe vremuri se zicea că sunt “rinichi artificiali”. Aparatele la care bolnavii care au insuficiență renală sunt tratați, în sensul că funcția de epurare a rinichiului este preluată de aceste aparate. La pacienții la care blocajele acestora renale (insuficiență renală) sunt cornice, în sensul că rinichii nu se mai refac, nu-și mai revin din boala respectivă, ca să poată trăi, este nevoie să li se curețe corpul periodic cu ajutorul acestor aparate de hemodializă. La cât timp? În principal de 3 ori pe săptămână între 4 – 5 ore stau la aparat, pentru ca sângele lor să fie curățat. Da, este impresionant. După părerea mea sunt cei mai luptători bolnavi din câți există”.

Secția a fost modernizată în urmă cu un an și în prezent dispune de 12 aparate sau posturi de dializă care funcționează și dimineț și după-masă. În medie, zilnic trec pe aici 30 de bolnavi cu blocaje renale acute: “Anul trecut a fost modernizată toată aparatura. Valoarea este inestimabilă, dacă ne gândim că de ele depind viețile oamenilor. Aparatele sunt în comoditate, iar modernizarea s-a reușit datorită Spitalului Județean. Toate aparatele sunt moderne, foarte prietenoase, atât pentru cei care lucrează cu ele, dar și pentru pacient, în sensul că se simt bine. Până anul trecut am funcționat cu aparate care erau depășite. Ele sunt considerate depășite dacă funcționează peste 7 ani, iar noi aveam aparate de peste 7 ani cu 40 – 50 de mii de ore de funcționare. Erau în parametri, dar erau uzate moral și fizic. Cu aparatele acestea moderne n-am avut probleme, nici măcar tehnice. Din perspectiva celorlalte dotări, clădirea este ok. Bolnavii s-au învățat și le place. Meritul nu

este al clădirii sau al meu, este al aparatelor și al asistenților care lucrează cu acești bolnavi. Nu sunt mulți, dar îi iubesc foarte mult și oamenii vin cu încredere și cu drag, iar asta e mare lucru. Când venind de 3 ori pe săptămână e important să nu vii cu ură la spital. Sunt doar 6 asistenți care lucrează mult și greu, dar cu ei facem față tuturor problemelor. Din păcate, nu se pot face angajări. Dar sunt oameni dedicați și au venit întotdeauna dacă au fost urgențe, indiferent dacă a fost noapte sau duminică. Deși nu le spun în față, sunt oameni foarte buni și este meritul lor”.

Întâlnindu-se de trei ori pe săptămână cu bolnavii, bineînțeles că se leagă prietenii și legături sufletești. Medicul Daniela Pricop spune că: “Familia e un suport pentru bolnavi, dar noi, respectiv asistenții, suntem celălalt suport, câteodată chiar mai mare decât al familiei. Își știu poveștile, problemele, vorbesc și trece timpul mai ușor. Deși sunt televizoare să treacă timpul mai ușor, bolnavii preferă să povestească în timpul ăla atât între ei, dar și cu asistenții. Iar acest lucru e foarte important. Asistenții, după atâtea experiențe și discuții devin chiar un fel de psihologi, că le știu problemele și necazurile. Trebuie să le facem viața mai ușoară pentru că acești bolnavi sunt niște luptători și Doamne ferește,

“Normal că sunt atașată de bolnavii noștri. Dacă n-aș fi făcut nimic în viața asta, dacă i-am ținut în viață cât de mult am putut, înseamnă că tot am făcut ceva. Ceea ce fac e viața mea! Sunt șef de secție de 3 ani. Acum de o lună am un coleg, dar timp de trei ani am lucrat singură. Cea mai mare realizare pentru mine este că reușim să-i ținem în viață pe acești oameni și să-i ajutăm pe cât putem”.

Daniela Pricop

poți să ajungi la bolile acestea fiind perfect sănătos anterior. Cade ca un trăznet asupra ta chestia asta cu venitul la spital atât de des. E nevoie și de niște intervenții chirurgicale pe care le facem la Spitalul Județean. Înainte, pe vremuri, îi trimiteam pe la Cluj, Timișoara pe unde puteam, dar acum le facem aici”.

Acum, pe tratament cronic sunt înregistrați aici 52 de bolnavi: “Am avut multe insuficiențe renale acute care au și scăpat, adică bolnavi la care le-am făcut dializa temporară, câteva ședințe, după care și-au reluat funcția și sunt bine. Am avut și bolnavi pe care îi primim din sistem privat când au probleme. Este vorba de intervenții chirurgicale, infarct etc. și atunci îi dializăm noi. Și pe ei îi cunoaștem pe toți, că practic tot de aici au plecat. Bolnavii sunt din Maramureș, dar am avut și pacienți din Sălaj. Acum, cel mai departe vine un bolnav din Sighetu Marmăției, care nu vrea să facă dializă la Sighet. Nu aș putea să spun din ce motive, cred că tot pe motiv că s-a atașat de asistenții noștri. Are o poveste mai interesantă, și suntem ca și frații lui și atunci vine aici că se simte ca acasă. Înainte aveam din Borșa, dar acum toată zona Maramureșului Istoric se duce la Sighet, că sunt mai aproape de casă și drumul e greu, mai ales iarna”.

„Meritul nu este al clădirii sau al meu, este al aparatelor și al asistenților care lucrează cu acești bolnavi. Nu sunt mulți, dar îi iubesc foarte mult și oamenii vin cu încredere și cu drag, iar asta e mare lucru. Când venind de 3 ori pe săptămână e important să nu vii cu ură la spital”.

Învățătoarea anului

Cum poți învăța un copil care trăiește în sărăcie lucie, într-o comunitate cu infrastructuralitate ridicată și fără minimul necesar existenței despre bine, adevăr și frumos? Răspunsul îl are învățătoarea Sânziana Șanta, care s-a legat de o comunitate pe care toată lumea o ocolește: romii din Ponorâta.

Un om remarcabil și un dascăl de minți și suflete. Sânziana Șanta este învățătoare la o școală dintr-un cătun al comunei maramureșene Coroieni, unde majoritatea adulților nu știu să citească sau să scrie. Clasa ei este formată din 26 de elevi romi cu vârste cuprinse între 10 și 13 ani. Copiii nu li se pot da cărți și caiete acasă pentru că a doua zi nu le mai au. "Până acum patru ani în comunitate nu exista electricitate, iar legătura copiilor cu lumea se făcea doar atunci când mergeau la cerșit sau cu căruța la târg", spune Șanta. Inițial, școala funcționa într-o casă cu două încăperi. După implicarea învățătoarei în proiectul Școala noastră, casa noastră,

instituția a primit un sediu nou. "Acesta a fost începutul", spune Sânziana Șanta. Apoi a fost mediator școlar în cadrul proiectului Copiii romi se pregătesc pentru grădiniță, derulat în perioada august 2010-martie 2011. Este coordonatorul școlii în cadrul proiectului național Pași strategici pentru îmbunătățirea accesului la educație a copiilor romi, care încearcă desegregarea școlilor și să integreze copiii romi în școli.

Învățătoarea a făcut meditații cu elevii și a pregătit mai multe activități interculturale: Clubul Intercultural Caravana, Atelier de Mărțișoare, Atelier de Pictură, Concurs de felicitări pentru mama.

Până acum patru ani în comunitate nu exista electricitate, iar legătura copiilor cu lumea se făcea doar atunci când mergeau la cerșit sau cu căruța la târg".

Sânziana Șanta

Muzeul de Mineralogie Baia Mare

Ziua de 6 Noiembrie 1989 a marcat un eveniment fericit în familia muzeelor din România - nașterea la Baia Mare a unui nou membru - Muzeul de mineralogie. Ideea organizării unui muzeu cu un asemenea profil, de prezentare a mineralelor hidrotermale din zona Baia Mare, în care publicul să se poată instrui și delecta, parcurgând o parte din bogata colecție mineralogică, a prins contur după anul 1969, când a început constituirea colecției mineralogice în cadrul Muzeului Județean Maramureș, muzeu cu profil de istorie, artă și etnografie, dar fără preocupări din domeniul științelor naturii, până la acea dată. Colecția de minerale a început să se constituie din anul 1969 în jurul unui nucleu de minerale în număr de 1.502 bucăți nedeterminate și neinventariate, aflate de mulți ani într-o magazie a Muzeului Județean Maramureș. Treptat, prin colectări din subteran, achiziții și donații, colecția a crescut numeric ajungând în 1975 la 3.272 eșantioane, în 1985 la 14.274, ca astăzi să numere peste 16.000 eșantioane inventariate și determinate.

Comorile din adâncuri

Potrivit definiției elaborate de profesorul Victor Gorduza în 1963, „Floarea de mină este un eșantion mineral recoltat din subteran, monomineral sau format din mai multe minerale, posedând calități estetice deosebite datorită: concreșterii cristalelor, a culorii, a formelor, a dimensiunilor”. de excepție ale unor cristale componente, care în totalitate fac ca piesa sa fie Text

Nu se poate vorbi despre Maramureș fără a coborî în subteran, acolo unde pământul și timpul au creat comori care îți taie respirația. Activitatea neogenă vulcanică a dat naștere zăcămintelor de minereuri neferoase și mineralelor pe care le conțin Munții Gutâiului. Prezența zăcămintelor de minereuri face din regiunea Băii Mari o provincie metalogenă de prim ordin

din România cunoscută și peste granițe. Din totalul celor 2000 de minerale cunoscute în lume, 15 au fost identificate aici pentru prima dată. Florile de mină sunt îndeosebi sulfuri metalice și carbonați, renumite mai ales prin perfecțiunea formelor cristalografice și prin culoare. Ele se găsesc la loc de frunte sub titlu de exemplare rare, în colecțiile de specialitate din marile muzee ale lumii. Cele mai frecvent întâlnite minerale sunt: cuarțul, stibina, galena, calcopirita, plumbozitul, calcita, baritina, ghipsul etc. Printre raritățile mineralogice se distinge o varietate de cuarț transparent și clar, cristalizat în forme geometrice perfecte, considerat piatră semiprețioasă, numit diamant de Maramureș (în popor erau numite draga, de unde și denumirea științifică de dragomite).

DE MARAMUREȘ
Gazeta

Baia Mare, Bd. Traian 23/9
Tel. 0728-836 348, 0362-401 332
fax 0362-401 331
www.gazetademaramures.ro

Fondator
Dan **PÂRCĂLAB**

Director general
Ioana **LUCĂCEL**

Redactori
Mircea **CRÎȘAN**
Nicolae **TEREMTUȘ**

IT/DTP
Ada **FONAI**

„A ctitori înseamnă curaj și forță”

Cornel Cușner a crescut într-un mediu în care a munci nu era un simplu verb. Alături de tatăl său a învățat să prețuiască și să stăpânească lemnul și, în primii ani post-decembriști, s-a gândit să folosească experiența dobândită în “ctitorirea” unei afaceri. Așa, în 1991 a luat ființă firma Rustic, care avea să devină unul dintre liderii pieței construcțiilor în lemn din România. Spune că succesul firmei Rustic se datorează tatălui său: „Tatăl meu a avut un rol esențial atât în formarea mea ca om, cât și ca om de afaceri. Deși n-a fost niciodată angajat (a lucrat ca liber profesionist) era un meșter desăvârșit. Datorită lui am reușit să descopăr subtilitățile lemnului, să câștig încrederea clienților și să demonstrez că suntem capabili să construim casele și bisericile care au făcut celebru Maramureșul”.

Grupul de firme Rustic reunește activități diverse dezvoltate în jurul celei de bază privind prelucrarea lemnului - fabricarea de locuințe familiale din lemn, case de vacanță din lemn, biserici din lemn, tâmplărie și mobilier din lemn stratificat, precum și construcții industriale din lemn. Pe lângă aceste activități, firma și-a dezvoltat competențe în domeniul restaurărilor construcțiilor vechi și a monumentelor. În echipa Rustic sunt oameni formați în spiritul meșterilor populari din Maramureșul Istoric. Așa că, nu e de mirare că zeci de biserici construite de firma băimăreană au ajuns în întreaga lume: “Suntem onorați să ne aducem contribuția la dezvoltarea lăcașelor de cult în stil tradițional maramureșean, construind până în prezent 36 de biserici din lemn, cele mai cunoscute fiind cele din Geneva, Vatican,

Academia Militară și Spitalul Municipal București, Mizil, Cluj-Napoca Complex Hajdeu, de la Horezu, Brașov, de la Unitățile militare din Iași, Focșani, Bistrița, Oradea, etc. Am restaurat peste 40 de monumente istorice, majoritatea construcții din lemn, dar și de piatră sau zidărie.

Se remarcă restaurarea a 29 de biserici din lemn în Stolajeni, Bujoreni, Bogdan Vodă, Rozavlea, Buzești, Videle, etc. biserica de zidărie din Tăuții de Sus și altele. Am derulat activități de restaurare și consolidare la Muzeul Județean Baia Mare, Castelul Teleky din Pribilești, Castelul Teleky din Satulung, Casele Bay și Schreiber din Baia Mare. Am avut marea onoare de a restaura crucile Cimitirului vesel de la Săpânța și Turnul lui Ștefan din Baia Mare, amândouă repere foarte importante pentru istoria comunităților locale din Maramureș și Baia Mare și importante obiective turistice ale zonei”.

Bazându-se pe crezul că “a zidi constituie dovada bărbăției, iar a ctitori semnifică curaj și forță”, în urmă cu peste un deceniu, Cornel Cușner a înființat firma Rustic. Astăzi, lucrările executate de firma sa au ajuns în toate colțurile lumii, iar Rustic a devenit membru al Asociației Române a Antreprenorilor de Construcții și Uniunii Naționale a Restauratorilor de Monumente Istorice.

„Tatăl meu a avut un rol esențial atât în formarea mea ca om, cât și ca om de afaceri. Deși n-a fost niciodată angajat (a lucrat ca liber profesionist) era un meșter desăvârșit. Datorită lui am reușit să descopăr subtilitățile lemnului, să câștig încrederea clienților și să demonstrez că suntem capabili să construim casele și bisericile care au făcut celebru Maramureșul”.

Cornel Cușner

